

Sayın TBMM Başkanı

Değerli Misafirler

Basımızın Değerli Temsilcileri

Anayasa konusunda uzmanlardan oluşan böylesi güzide bir topluluğa hitap etmenin gururunu yaşıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasalar klasik ifadeyle toplumların kendi devlet düzenlerini oluşturdukları bir tür toplumsal sözleşmeler olarak kabul edilmişlerdir. Belki de anayasaların bu en basit tanımı üzerinden hareket edilmesi bir anayasa hazırlığı sürecinin en önemli unsuru olabilecektir.

Bu günkü anayasamız hem hazırlanış biçimi bakımından hem de demokratik değerlerle ilişkisi bakımından eleştirilmiş ve eleştirilmeye devam edilmektedir. Kabul edildiğinden bu yana birçok maddesi değiştirilmiş olmasına rağmen bu eleştirilerin sürmesi bu değişikliklerin yeterli olmadığı ve tümüyle yeniden yazılması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Anayasada öngörülen bazı kurumları darbe anayasasının ürünü olarak tanımlanıp eleştirirken bir taraftan da aynı anayasanın bir kısım düzenlemelerine konjonktür gereği sahip çıkılması samimiyet açısından ciddi soru işaretleri içermektedir.

Anayasalar toplumdaki tüm kesimlerin her türlü haklarını güvence altına alırken ve bu farklılıkları korurken ayrıştırıcı, ayrımcı ve farklılıkları kışkırtıcı değil ortak zenginliği bir değer ve güç olarak görmelidir. Farklı düşünceye sahip kişilerin veya grupların ayrımcılığa tabi tutulması, devletin bilinçli veya bilinçsiz bu ayrımcılığı körüklemesinin kabul edilebilir bir mazereti olamaz.

Bireylerin devlet için değil, devletin bireyler için var olduğu gerçeği asla unutulmamalıdır. Bilim kurgu filmlerinde insanlığın kendi geliştirdiği robotlardan korunmak zorunda kalması gibi bireylerin kendi geliştirdiği devletten de korunmak ihtiyacı duyulmamalıdır.

Özellikle azınlığın haklarının korunması önemlidir. Ne azınlığın çoğunluğa tahakkümü olmalı, ne de çoğunluğun azınlığı yok etme hakkı olmalıdır.

Farklı ve aykırı fikirlere yaşama hakkı verilmelidir. Bütün bilimsel gelişmelerin, aykırı düşünenlerin ürünü olduğu gerçeği asla unutulmamalıdır.

Dünyayı değiştiren bütün yeni fikirler de buldukları çağın aykırı düşünceleri idi. Ancak tarih bulunduğu çağda aykırı düşüncesi nedeniyle baskı görenleri hayırla yad ederken baskı uygulayanları ise kara listesine eklemiştir.

Sivil toplum denilen olgu da siyasette siyasi partiler kadar önemlidir. Sivil toplumun amacı kendi düşüncesini iktidar olarak gerçekleştirmek değildir. Kendi düşüncesini iktidar olarak gerçekleştirmek isteyenler siyasi partiler aracılığıyla siyaset yaparlar. Sivil toplum ise eleştirir, çeşitli konularda öneriler getirir. Getirilen bu öneriler ve eleştiriler siyasete müdahale değil, siyasete katkı ve zenginlik olarak değerlendirilmelidir.

Hukuk devleti bir anayasanın meşruiyetinin temelidir. Hukuk devleti ve bunun gerekleri bir anayasada sağlanmadığı taktirde o anayasa meşru kabul edilemez. Hukuk devleti hukuku olan devleti değil, insan hak ve özgürlükleri ile insanın onurunu esas alan, faaliyetlerinde hukuk kurallarına bağlı ve kendisini hukukla sınırlayan devleti ifade eder. Bu nedenle literatürde hukuk devleti ile kanun devleti birbirinden ayrılmıştır.

Her kanuna uygun olan işlem veya eylem hukuka uygun anlamına gelmemektedir. İdarenin işlem ve eylemlerinin kanuna uygun olması elbette esas olmakla birlikte hukuka da uygun olması gerekir.

Bir devletin hukuk devleti olabilmesi de doğal olarak yargı bağımsızlığının sağlanmasına bağlıdır. İdarenin işlem ve eylemlerinin denetiminin bağımsız bir organ tarafından yapılması esasına dayanan yargı bağımsızlığının hem Őekil olarak hem de öz olarak sağlanması gerekmektedir.

Hukuk devletinde bireyler hukuki güvenlik hakkının gereği olarak hangi davranışının sonucunda ne tür bir muameleyle karşılaşacağını bilebilecek durumda olmalıdır. En başta birey olarak hakim ve savcılar da bu hakka sahip olması gerekmektedir. Öte yandan hakim ve savcılara anayasalarda öngörülen yargıçlık güvencesi de tam olarak sağlanmalı ve hakim ve savcılar kararlarını hiçbir baskı altında kalmadan tam bir vicdani rahatlıkla vermelidir. Bunu sağlamak ise hakim ve savcının değil devletin görevidir.

Hakimlik teminatı hakimler için değil esasında bireyler için bir güvencedir. Bir yıl içerisinde iki-üç defa görev yeri değişen bir hakimin kendisini güvende hissetmesi mümkün değildir. Siyasetin etkisinde gibi algılanan bir yargının da birey için bir güvence olması mümkün değildir.

Hakimlerin hiçbir somut ve hukuki dayanağı olmadan görüş, düşünce, inanç ve mezheplerine göre ayrımcılığa tabi tutulması ve hatta bunun sanki çoğulculukmuş gibi takdim edilmesi telafisi güç birçok zarara yol açacaktır. Bir hakimin, hakimlik unvanının önüne böylesi sıfatlar eklenmesi o hakimin tarafsızlığı ve bağımsızlığı konusunda kamu vicdanında büyük hasara neden olacaktır.

Yargıtay Kanununda yapılan son yasal değişiklikler sonrasında yapılan ve süregelen uygulamalar Yargıtay'ın kurumsal bağımsızlığını ortadan kaldıracı nitelikte olup, yüksek mahkemenin faaliyetleri idari bir kurulun tasarruflarına bağlı hale getirmiştir. Yeni Anayasada bu husus mutlaka yargı bağımsızlığı esasına göre düzenlenmelidir.

Anayasada yargı bağımsızlığı ve özellikle hakimlik teminatının hiçbir istisnaya yer vermeyecek biçimde düzenlenmesi, suç işleyen kişilerin ise hakim ve savcı değil kim olursa olsun mutlaka cezalandırılması esasının benimsenmesi gerekmektedir.

Yeni bir anayasa ihtiyacı nedeniyle düzenlenen böyle bir toplantının çoğulcu, demokratik standartları yüksek, ülkesinde bulunan insanlara en yüksek güvenceyi sağlayan bir anayasa hazırlanmasına katkısı olması dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyor, toplantının başarılı olmasını diliyorum.

Ali ALKAN
Yargıtay Başkanı